

Batre ametlles(ALDC, V, 1195. *Batre ametlles*)

El mot de l'enunciat significa 'colpejar amb bastons les branques d'un ametller per fer-ne caure les ametlles'. Les motivacions, molt semblants a les de *batre les olives* (veg. mapa 682, on es trobarà una més àmplia informació sobre cada significat), depenen de la idea de:

1) 'colpejar': *batre*, del llat. vg. *BATTĒRE 'colpejar, batre', amb complement, *batre a vergueres* 'batolles' 12 (< der. de *verga* 'vara' < VĪRGA 'vara'); *tustar* 3, de l'arrel onomatopeica TUS-TUS (DECat); *batussar* 181 (var. *esbatassar* 15), der. de *batussa*, i aquest, de *batre*; *picar* 45, 49, 66, 107, d'origen onomatopeic; *pegar* 115, 128 (*pegar cops* 116), der. de PĪCARE, pròpiament 'enganxar amb pega'; *trucar* 95, 117, d'origen onomatopeic;

2) 'colpejar amb un instrument': *batollar* (var. protètica *abatollar* 132, 137, 139, 142, 149, 157, 161, 165, 168; ioditzant *batoiar l'ametlloner* 39), amb la probable var. assimilada *batallar* (var. *abatallar* 100); *varejar* (var. *varear* 101, *vare[dʒ]ar* 177, *vare[tʃ]ar* 171) ← cast. *varear*, der. de *vara*; *bastonejar* 146, der. de *bastó*; *atotxegar una armela* 134, der. de *totxo*, de possible origen mossàrab (< *tos*, *tossa*) (DECat); *barroscar* 140, 143 (var. *barruscar* 141), der. de *barra* (DCVB);

3) 'sacsejar l'arbre': *sacudir* 106, 111, 116 (var. *secudir* 86), der. de SŪCCŪTĒRE 'sacsar'; *espolsar*

(var. *esporsar* 166, per assimilació de bategants), der. de *pols* (< PŪLVIS); *escotinar* 85, manlleu al sard;

4) 'fer caure': *tombar* 173, 181, de l'arrel onomatopeica TUMB-, que, amb la var. TUM-, seria l'origen de *tomar* 80, 82; *fer caure* 36, 111, 116; *tirar a terra* 156;

5) 'munyir': *escarrar* 133, 143 (var. *escarriar* 119), potser del germ. SKERRAN/SKARRAN 'rascar, gratar', per extensió de 'munyir (les olives)' a 'batre les ametlles';

6) 'collir': *collir* (var. ioditzant *cuir* 82-84; *cüller* 5, per canvi de conjugació); compost *recollir la renda* 184, entès que la collita de l'ametlla és el guany més important de l'any (*renda* < llat. vg. *RENDĪTA, part. de RENDĒRE, llat. cl. REDDĒRE 'rendir').

Notem que *sacudir* és un mot català arcaic a l'àrea ponentina, però que, usat a la resta del domini, és un castellanisme. Altres: *fer les ametlles* 175.

En l'aspecte geolingüístic, la distribució areal dels principals significats és semblant a la de *batre les olives*; notem la presència d'alguns mots diferents, de caràcter local (*atotxegar*, *barroscar*, *trucar*).

Són mots normatius *batre*, *batollar*, *espolsar*, des del DG₁, 1932.

